

R E G É L Ő.

PESTEN vasárnap october 12^{kén} 1834.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és esütörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. képek nélkül egy ezüstforinttal olcsóbb. Buda-pestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma 24 kr; egyes kép 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

A' k é s e l k e d ő.

„Jobb későn mint soha sem!“ Ez volt a' régi Késey familiának jelszava. — „Lassan járj, tovább érsz“ e' pedig az érdemes Vesztegházy familia közmondása. Hősünk édes atyja, a' boldogult táblabíró Késey, Vesztegházy Emiliával, az öreg Vesztegházy báró egyetlen egy leányával élt házasságban Lakházán. Szerencsétlenebb házasságot gondolni se lehet; mert mi jöhet-ki végre is az említett két elvből, mint baj és bajoskodás? Egy mindig és örökké ismételt élet-törvény szükségképpen nagy befolyással van a' character kifejlésére, 's ki tagadja, hogy azon ember, ki soha kocsijába lépni, vagy csak egy levelet is bepecsételni nem tud a' nélkül, hogy mindig szeme előtt ne tartsa jelszavát, végre még is csak ugyan roszul cselekszik. 'S hát ha még két olly „memento“ jó össze, mellyek mindketten ugyan azon egyet prédikálják!

A' késelkedés szelleme már akkor látszott hősünk felett lebegni, még mielőtt e' siralom völgyét, ez árnyék-világot, megpillantá. A' táblabíró és szeretett élete-párja ohajtózva várak azon pillanatot, melly nekik szerelmök első zálogát fogná adni. Magok a' két uraság jobbágyai is nagy feszültséggel várak ezen napot, és, nem említvén kegyelmes uraságaikhoz viselt szeretetüket, elvégzik, hogy az elsőszülöttnek születési innepére egy ökröt süssenek-meg, 's több hordó-bort üssenek csapra. Minden öreg asszonyok foglalatoskodtak már a' dologgal; minden jósjelek megvigyáztattak; az idő kiszámoltatott, 's végre csalhatlanul kiszült, hogy okvetlenül september 8-kán fogja az új polgár ez árnyék-világot megköszönteni. — A' fontos nap megérkezett. Késey asszonyságnak valóban úgy tetszett, mint-

ha az öreg anyók jóslata betelnék; de a' dologból semmi se lett; a' nap elmúlt a' nélkül, hogy az ifjú Késey megjelent volna. — Nyolcz nap mult-el ismét, 's ujra elmúlt tizennégy nap is. — „Lassan járj, tovább érsz“ monda az öreg báró Vesztegházy. — „Jobb későn, mint soha sem“ vélé türedelmes veje, a' táblabíró. — Végre sept. 29-kén, tehát a' kiszámolás után 21 nappal későbbben, reggeli 9 órákor hirdeté a' kastély egyik kéményére feltűzött veres zászló, hogy a' Késey-házat Isten egy férjfi-örökössel áldotta meg. Közönséges öröm; a' harangok zugnak, a' boros hordók mezőre gördítettnek; az ökor vágószékre vezettetik... De, mint már mondtuk, hősünk már születése előtt volt késelkedő csillagának befolyása alá vetve: ő későn jött! az uj polgár nem a' mi hősünk volt! — Alig mulhatott-el egy óra negyed, mert akkor az atya és nagyatya kezeit is rázák még, 's viszontagosan egymásnak szerencsét kívántak, midőn lélekszakadva a' bábaasszony berohan azon hirrel, hogy még egy gyermek lett volna. Ez volt pedig a' mi hősünk. Már, akár barátságból, akár restségből engedte előre menni iker testvérét, mindegy: de azzal, hogy egy óranegyeddel később jött a' világra, már is vesztett valamit, t. i. a' gazdag majoratust; 's róla elmondhatni méltán Shakespeare után Hamlettel: „Er machte Umstände mit seiner Mutterbrust, ehe Er sie nahm.“

Egykor reggel a' gyermek-dajka háborodott és aggodalmas tekintettel lépe-be a' táblabíróhoz, 's jelenté, hogy igenközel a' kastély szomszédjában veszedelmes himlő uralkodik. A' jeles házaspár ekkor fontosán tekintte egymásra. „Mit kell tenni?“ kérdé Késeyné asszonyság a' dajkát. „Nagyságos asszonyom — mondá ez — oltassa-be az urficskát! hiszen már egy hónap óta rebesgetem.“ — „Lassan járj tovább érsz — viszonz a' táblabíróné — félek, hogy a' kis fiú a' beoltás kinjait ki nem állhatja.“ — „Jobb későn, mint soha sem — szólla közben a' táblabíró — holnap tehát be kell oltatni.“ — Még ugyan azon este megkapá a' kis Késey a' himlőket, még pedig legnagyobb mértékben. Már a' sir szélén volt, de szerencsésen kívánszorga belőlek; igaz ugyan, hogy szépségére keresztet vethete, mit a' Késeyek jelszavának köszönhetett.

Lehetetlen annyi féle szerencsétlenséget, bajt, és veszedelmet elbeszélni, melyekben a' fiatal Késey már mint

gyermek forgott boldogtalan késelkedése miatt. Ha az iskolában valamelly jutalom-kérdést kaptak kidolgozni, akkor ő közönségesen munkájával, melly mindenkor sok jót foglalt magában, csak nem kész volt, midőn már be kellett adni; 's közönségesen éppen egy fertály órával jött később, mint az utolsó terminus volt. Ha pajtásaival valamelly gyümölcsös kert ostromára határozta magát, közönségesen társai az első neszre mindannyian elszaladtak 's egyedül csak ő maradt hátra, és így természetesen mindig neki kellett a' bor árát megadni.

Az idő haladt, 's az ifiú Késey felnőtt. Iskolai tanulását végezvén jurateriára ment, de a' hites jegyzők első felesketésekor egy fertály órával későbbenjövén kénytelen volt a' 2-dik esketésre várakoznia. Censura-adáskor is úgy járt, hogy midőn terminus alatt egy hétre haza rándulna, egy nappal később jött vissza, 's kénytelen volt a' következő terminuson censuráját tenni. — Már 24 évét meghaladá. Apja tehát komolyan kezde gondolkodni, mit tegyen fijából. Ennél fogva egykor dél után magához szólítá, 's valamelly levelet mutatván elő: „Ime! fiam — monda — szorgoskodtam rólad; szerencséd alapkőve meg van vetve. Az udvari cancellariánál derék helyet szereztem számodra Bécsben. Már régtől fogva dolgoztam rajta, de előbb nem akartam felőle szólni, míg egészen tisztában nem valék. Itt van, olvasd a' levelet.“ Az örömtől meglepett Késey fenszóval olvasa: „Február 13-kán 179...“ de félbeszakasztá 's atyjához fordulván: „hiszen — monda — a' levél már tíz napos.“ — „Igen, igen fiam — viszonya az öreg táblabíró — ki lassan jár, tovább ér; egy szeretett gyermeket nem küld-el az ember olly hamar a' háztól, míg azt jól meg nem fontolja. De olvasd tovább!“ — A' levélből kitetszett, hogy írója legfeljebb a' levél megérkezte után három nappal kíván választ, minthogy a' tisztségért sok mások is esedeznek.

Késey forrón köszöné atyjának gondoskodását. Elvégeztetett tehát, hogy még ma irjon P*t tanácsnoknak, 's az ígért helyet elfogadja. Fürgén, mint közönségesen, ült asztalához az ifiú Késey; de minthogy még csak két óra volt, 's a' posta csak egy fertály órával hét után vala indulandó, tehát gondolá, hogy a' levél-írást a' bevégzett délutáni lovaglás utánra is hagyhatja. Lóra ült tehát, és

szokott séta-lovaglását megtevé. Haza jöven ismét asztalához lépett, kivont egy tutzat válasz nélkül hagyott levelet; — négyén vastagon aláhuzva ez állott: „válasz kéretik az első postával;“ kettőn: sürgető. Késey megnéze őket; 's végre a' levélhez hozzá fogott: „Nagyságos tanácsnok ur!“ Eddig csak eljutott; de ekkor az órára talált tekinteni. „Hatodfél óra—gondolá magában—most nines időm levél-írásra, mindjárt vacsorára kell öltöznöm; így tehát inkább fertály óráig még flótázok, akkor felöltözöm, 's aztán—“ —Elővevé flótáját 's játszék, míg a' vacsorára hívó csengetyű toilettehez hívá. Midőn ezen fontos foglalatosságnak vége volt, ismét leveléhez fogott, 's most eddig vivé: „Nagyságos tanácsnok ur, kegyes jó uram!“ — Itt észre vevé, hogy inasa neki zsebkendőt nem adott; csengetett; az inas megjelen, de nem saját inasa. Pistaért küldött tehát, 's ez is megjelent. Késey őt feledékenységeért most jól leszidja, 's Pista siet az elfelejtettet jóvá tenni. Minde az időbe került, 's Késey ur addig szépen a' szobában fel alá járkált. Pista megjő, és panaszkodik, hogy az almariumot, mellyben a' zsebkendők vannak, ki nem nyithatja; a' lakat aligha el nem romlott. A' fiatal Késey maga személyesen akará tehát látni, mi történt; husszor a' kulcslyukba kukucsált; számtalanszor a' kulcsba fujt, 's azt minden oldaláról fontoson vizsgálgatta; végre győzedelmesen távozott a' csatahelyről, 's a' harc díja egy batiszt zsebkendő vala. De a' győzedelmek az embernek gyakran sokba kerülnek; a' mi hőünket legalább is 16 minutumoktól fosztá-meg győzedelme, 's a' cancellariánál egy érdemes tisztségtől. Ujra asztalához ült, de alig volt a' toll ismét kezében, midőn a' vacsorára másodszor is csengettek. De már illy sürgető körülményekben még is a' vacsorának kelle engednie, 's a' leves és halak mindig elmaradhattak, 's Késey a' számos postáknak ellenére, kik őt asztalhoz hívni egymás után járkáltak az ebédlőből szobájába, végre csakugyan megirá levelét, 's postára adá. Azonban fatalis dolog! a' levél éppen egy fertály órával érkezett későn, a' posta már el indult volt! 's így a' levél csak más nap mehetett utnak. Az öreg táblabíró megjegyzé ugyan, hogy a' levél könnyen elkéshetik: de „jobb későn mint soha sem“ monda Késey, 's tovább nem gondoskodott róla.

Néhány nap múlva megérkezék a' válasz. A' tanácsnok igen sajnálá, hogy, miután elég sokáig várakozott még az általa kijelelt időponton túl is, végre a' szóban forgó helyet másnak kellett adnia, ki azért felette szorgalmasan és sürgetve esedezett. Éppen egy nappal későbbén kapta a' levelet, 's a' datumból látta, hogy az még idejében érkezhett volna kezéhez, ha egy napig a' postán nem hever vala. Már most az atya részéről a' szemrehányások el nem maradtak. De, mint többnyire mindnyájan önhibáinkat másokra szeretjük kenni, úgy itt is az egész terhet most már szegény Pistának kellett hordani. „Ha a' gazember végett — monda Késey — egy fertály óráig a' kulcslyukba nem kell vala fujnom, tehát a' levél még jókor érkezhett volna rendeltetése helyére.“ Pista előhivaték, 's a' Késey háznál egészen szokatlan gyorsasággal kifizettetvén elküldetett.

(Folytatás következik.)

É L E T - T Ö R T É N E T.

Néhai idősb Vedres István élet-rajza.

(Folytatás.)

Hogy példában elő adhassa a' hazának, mikép képes a' köz jóra törekedő lélek egészségének, sőt vagyonának feláldozásával is folyvást munkálódva hasznót hajtó terveket mutathatni, és azokat szakadatlan fáradozásaival ki is vihetni, bebizonyítá azon térségen, melly most nevéből Vedresházának neveztetik. — Vedresháza t. i. a' Tisza folyója, Gyála, Szent Iván, Szőreg helységei és Uj-Szeged mező városa között elnyúló 3600 térföldököt tevő olyan hely volt, melly talán mióta az alkotó kezéből kiesett, mindenkor a' vizkiöntésekkel elborítatván, egyedül nádat, kákát, sást, és más illyes réti növényeket szokott termeni. — E' hely Szegednek zálogos birtoka lévén, minekutána Vedres István annak kiszáritási tervét jó eleve elkészítette, arra nem csak a' hasznót elismerő t. tanácstól, hanem a' nagy méltóságú magyar királyi udvari kamarától is engedelmet nyerve 3682 térföldököt tevő töltések huzatása mellett, mellyre számos ezreket költött, olly szerencsés fogamatot mutata, hogy ott, hol előbb a' vadonság ijesztő képe láttatott, most már a' leggazdagabb kalászos habzanak. — Rettentő vésszel tört ellene az 1816-ik esztendei rendfeletti áradás, és bár az éjt nappallá fordítva, sőt a' már valamennyire leülepedett töltéseknek megerősí-

tésére sok ezereket szentelve a' betörést akadályoztatni sietett is, még is a' habok özönét kinem állhatott töltés megszakadt, és néhány perczek alatt a' nagy térség viz alatt feküdt. — E' pillanatban Vedres megmutatta lelki nagyságát; bebizonyítá, hogy a' sors csapásait erős szívvvel szokta fogadni az olly férjfiú, ki a' köz jót tartja minden munkálataiban legfőbb célpontjául. — 'S valóban az ég meg is jutalmazá álhatatosságát; mert a' viz lefolyásával helyre hozatván tetemes költséggel a' megrongált töltéseket, azoknak ellenébe nem csak megbecsülhetlen erdőket ültetett canadai topolya, és egyéb fa-nemekből, hanem szép uri lakást, mellé egy valóban diszes kertet, különös alkotású magtárakat, gazdasági épületeket, szél és száraz malmot, 16 dohány termesztő kertészek számukra épületeket, juhász-házakat épített; a' pusztát rendesen felosztván abba sétálókat, erdőket, 's különféle szőlő nemekből létesített szőlős, és egyéb kerteket ültetett. De még a' pamut termesztésre is 1811-ik esztendőben 100 hold földet, a' mint ezt azon esztendei 3239-dik szám alatti jegyző könyvi kivonat mutatja, adván Vedresházán, e' helyet, mellyen előbb csónakok usztak, 's a' vadak sok nemei bugdostanak, olly kellemetes, és regényes helyé tette, hogy a' keresztül utazók, vagy megtekintők által alföldi paradicsom névre érdemesített. *(Folytatás következik.)*

J E L E S M O N D A S.

Boldog nő.

Boldog, boldog az, a' kinek
Pártáját szerelem mirtusa váltja-fel,
'S egy kedvelt rokon érező
Egy kedvelt szerető oldja-le szűz-övét.

Berzsenyi.

T e t t.

Tettben barátom, tettben nyujtsd jelét,
Hogy szent az érzet, melly benned buzog.

Horváth Cziráll.

Gnomák. A' szerelem boldogságát egy szesz, egy lehelet, egy tekintet, egy mozdulat, egy szó is képes felzavarni, 's néha örökre.

Kisfaludy Sándor.

Egy neme a' nemes szív boldogságának „boldognak” tudni a' rokon lelkűeket.

Nyájas tűzhely a' lányka szerelme, melly ha egyért lobog is, de többeket melegithet.

Valamint egyesek tettében legszebb az, melly magán kívül egyéb jutalmat nem ismer: úgy a' köz intézetek sorában is legnemesbek azok, mellyeknek létre hozásában az önség be nem folyhat.

Pécsről.

Ha tiszteltetni kívánsz, add meg te is másoknak a' tiszteletet.
Matics Imre.

K Ö L T É S Z E T.

Virágfüzér.

Mit jelentesz koszorúddal
Lányka! engedd értenem,
Mellyet a' sok tarka szálból
Szép kezed fűzött nekem?
Értlek édes! képe annyi
Örömek viráginak,
Mellyek boldog napjainkon
Mult ölébe hulltanak;
'S mellyeket előteremt még
Egy varázs emlékezet,
'S képzetünknek báj-hatalma
Koszorúba fűzőget.

Édes emlék! drága képzet!
Létünk égi fűszere,
Mért egészen nem valósul
Kéjeid gyönyör-köre?!
Ah! csak álom, játszi álom,
Képe bár valókat ér,
Olly csalóka, olly mulékony,
Mint e' szép virágfüzér:
Sejtve nézünk képzetünknek
Rég enyészett bájira,
Sejtve, mint e' kis füzérnek,
Fonnyadó virágira.

Matics Imre.

K Ü L Ö N F É L E.

Lélek-ébretség. Moore kancellár és Lovat lord urak hidegvérűsége és lélek-ébretsége valóban csudálatra méltó volt a' franczia revolutio alatt, midőn mind kettejek halálra ítéltetett. Mindketten még hóhérjokkal tréfáltak. A' poroszlok a' lordot székel kínálák-meg a' verpad (Schaffot) előtt. „Igen — mondá a' lord mosolyogva — én az uraknak még in articulo mortis is engedelmeskedni fogok. Hidegen megnézte a' bárdot, melly koporsójára volt festve; fejét a' padra letette, imádkozott 's fejét elveszté éppen akkor, midőn a' tett alku szerint kendőjét elejté.

Tréfa is, nem is. Somogyból. 1) Minap az s-i kávéházban nyilván panaszkodott egy ismeretes gazdag kereskedő, hogy három szép leányait, noha mindeniknek ötven ezer forintja van, senki sem akarja elvenni. — „Engedelmevel édes uram! — monda egy nem messze tőle ácsorgó collegám mély complimentekkel evezve a' tonnás felé — én alázatosan kikérek magamnak egy párt közülök.

2) Előfizetést hirdetett C. orvos költészi adagira. — „Ki hitte volna, — monda barátom — hogy orvosunk poeta is lehetne!“ — „Régóta az ő már — válaszolám — hiszen minden receptje egy epitaphium.““

Frankenburg.

Furcsa gyógy mód. A' philippi szigetek lakosainak valamely egészen sajátságos betegségek vagyon, mellynek gyógyítása ismét felette sajátságos és eredeti. A' nevezett betegség heves főfájással, 's az alsó részekben szaggatásokkal kezdődik, és kön-

nyen halált von maga után, ha a' szokásban levő hatalmas gyógy-szerhez tüstént nem nyulnak. E' szerint a' beteget egész hosszában kiteritik, karjainál kezdve hátán és czombjain végig jól elcsépelik, 's ugy azután sóval bedörzsölik, hogy a' vért a' felbőr alá szivja. Erre a' felbőr kis késecskékkal, lándsácskákkal vagy más hegyes szerekkel felhasíttatik, 's ekkor a' beteg darab ideig vérezni hagyatik. Ha ez megtörtént, sebeit jó erős eczettel kimossák, agyba teszik, 's egy pár napig nyugodni hagyják. Ezen idő alatt szoros életrendet (diaetát) kell tartania, 's nem kape egyebet enni mint főtt rist sóval. — A' lakosok ezen gyógy mód hibázhatlansága felől ugy meg vannak győződve, hogy eltökéltették magokat, ha a' cholera hozzájuk beköszönt, semmi egyéb orvossággal azt nem gyógyítják. Egyébiránt, mint halljuk, már több idegenek is igen jó sikerrel használták ezen botozási orvosságot.

a a.

Ösgög (Ahnenstoltz). Cavaravaduk nemzetség a' Mandur-Indiaiak egyik legelőkelőbb nemzetsége ősi eredetét egy — számártól származtatja, 's nem kevéssé büszke ezen ősré. Ők azért ezen állat iránt legnagyobb tisztelettel viseltetnek, 's azt semmi ürügy alatt terehhordozásra használniok nem szabad; és ha valamelly idegentől igen megterheltetni vagy verettetni látják, kötelesek az idegentől elégtételt kérni — ha másképp nem, törvényes uton. Ha esős időben valamelly számár elmegy házok előtt, azt befogadják, 's legnagyobb szorgalommal gondoskodnak minden kényelmekről, melyeket a' kedves vendégnek adhatnak. A' számár tulajdonosa még szerencsésnek vallhatja magát, ha a' tisztelt fülest vissza kaphatja. Egy új utazó, ki a' számárnak illy inepies fogadtatását látta, 's azon elmosolyodék, csaknem életével fizetett könnyelműségéért; legalább többé egy pillanatig se volt neki szabad az ő fedelők alatt késni.

Ne bántsd a' másét! Angoly országban minap a' törvények szilárdságának nevezetes példája történt. Bizonyos szegény, de másként fedhetlen characterű ember, kinek a' könyv-gyűjtes szinte betegségévé vált, egyik kölcsönöző könyvtárból lassanként és egymás után 179 darab, többnyire nem igen olvasott, könyvet takarított ön lakába. Megmutattatott ugyan, hogy ő mind azon könyveket az oda rendelt felvigyázóné engedelmével vitte-el, 's csak tulajdon studiumai folytatására, korántsem pedig azon tekintetből, mintha azokat örökre megtartani vagy éppen eladni akarta volna; sőt hogy feltett szándéka volt tanulmányait belőlek elvégezvén azokat tüstént a' tulajdonosnak visszaadni; azután, hogy e' féle könyvek az olvasók által igen ritkán kerestettek, 's így a' tulajdosnak semmi valamire menő kárára nem volt. Egy ügyvéd, kinél a' bevádlott mint irnok szolgált, 's több más emberek neki magaviseletéről és becsületességéről legjobb bizonyítványokat adtak: még is mind ezek ellenére a' szegény fickó, ki e' mellett még házas is, 7 esztendei transzportra íteltetett! Azonban, remélni lehet, hogy ezen ítélet (minthogy közönségesen a' 7 esztendőre elíteltettek nem Botany-Bayba vitetnek, hanem angoly fogházakban maradnak) a' lehető legnagyobb szelidséggel fog végre hajtatni.

Betűrejtvény.

Cs-vel tél követje vagyok, látsz sereggel a' tetőn,
F-fel a' tengerben lakom, néhol sereg a' mezőn,
H-val magyar ménesekben kedvelt jelnek tartanak,
K-val Pest megyében tréfás egy helységnek mondanak,
P-rel Dunán túl nevezik a' baromfi egyikét,
R-rel ravaszul üldözöm az erdők kisebb népét.

Előbbi rejtvény: csúcs.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.